

LÆREPLAN I FELLESE PROGRAMFAG I VG2 OG VG3/OPPLÆRING I BEDRIFT - AMBULANSEFAG

Formål med felles programfag

Opplæringen i felles programfag skal medvirke til å sikre en ambulansetjeneste med høy faglig standard i et flerkulturelt samfunn. Formålet med faget er å ivareta sikkerhet og pasientenes vitale livsfunksjoner på skade- og sykdomssted og under transport. Ambulansetjenesten er en del av spesialisthelsetjenesten og opplæringen skal bidra til at tjenesten fyller funksjonen som bindeledd mellom primærhelsetjeneste og sykehus. Et viktig formål med opplæringen er å bidra til lokalsamfunnets beredskap ved akutt sykdom, ulykkessituasjoner og katastrofer.

Opplæringen i faget skal oppøve evnen til å arbeide selvstendig, under tidspress og ofte vanskelige arbeidsforhold. Samhandling med andre står sentralt og opplæringen skal utvikle evne til å kommunisere og gi omsorg til brukere med ulik kulturell bakgrunn og sosial status. Det skal legges til rette for etisk bevisstgjøring, faglig refleksjon og ettertanke. Opplæringen skal utvikle evne til å erkjenne egne muligheter og begrensninger og gi grunnlag for livslang læring. Arbeidet i ambulansetjenesten er fysisk og psykisk krevende og forutsetter god helse og utholdenhet og opplæringen skal bidra til at den enkelte skal kunne møte kravene.

Opplæringen i faget skal være knyttet til utviklingen innen det medisinske, operative og kjøretekniske fagfeltet. Opplæringen på Vg2 og Vg3 / opplæring i bedrift skal være praksisnær, tverrfaglig, knytte teori og praksis sammen og gi en helhetlig kompetanse som fører frem til fagprøve i ambulanséfaget. Fagbrevet er grunnlaget for autorisasjon som ambulansarbeider. Ambulansarbeidere arbeider i hovedsak i bil, båt, luftambulansetjenesten og i AMK sentraler.

Struktur i felles programfag

Felles programfag er strukturert i tre programfag. Programfagene utfyller hverandre og må sees i sammenheng.

Oversikt over felles programfag på Vg2:

Årstrinn	Felles programfag		
Vg2	Grunnleggende helsefag	Ambulansemedisin	Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring

Oversikt over hovedområder på Vg3:

Årstrinn	Hovedområder		
Vg3/ Opplæring i bedrift	Grunnleggende helsefag	Ambulansemedisin	Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring

Beskrivelse av felles programfag

Grunnleggende helsefag

Programfaget dreier seg om grunnleggende helsefaglige emner. Kroppens oppbygning og funksjon er sentralt i faget. Kunnskaper om etikk, kommunikasjon, hygiene og medikamenter inngår i programfaget. Lover og regler som må følges under yrkesutøvelsen vektlegges. Faget omhandler empati og profesjonell medmenneskelig omsorg. Betydningen av godt samarbeid med leger og annet helsepersonell står sentralt.

Ambulansemedisin

Programfaget dreier seg om hvordan tegn og symptomer anvendes for å ivareta pasienters vitale livsfunksjoner. Systematikk i forhold til undersøkelse, behandling, transport, overvåkning, rapport og dokumentasjon av pasienter med ulike sykdommer og skader er vesentlig. I faget vektlegges ivaretagelse av den helhetlige fysiske og psykiske omsorgen for pasientene. Omsorg for pårørende og andre berørte er viktig i faget. Programfaget vektlegger stor grad av selvstendighet samtidig som medisinskfaglig veiledning og instruksjoner fra ansvarlig lege skal følges.

Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring

Programfaget dreier seg om å utføre ambulanseoppdrag på en sikker og effektiv måte i samhandling med andre. Ivaretagelse av egen og andres sikkerhet står sentralt. Faget omhandler redningstjenestens oppbygning og organisering. Samhandling og kommunikasjon med og uten kommunikasjonshjelpemidler, og riktig navigasjon vektlegges. Stressmestring og hvordan ivareta egen og andres mentale helse er viktig. Programfaget omfatter hvordan pasienter transporteres på en sikker, skånsom og omsorgsfull måte. Bruk av ergonomiske prinsipper og forebygging av helseskade vektlegges. Sikker kjøring med og uten utrykningssignaler samt ambulansens oppbygning og utstyr står sentralt.

Timetal i felles programfag

Timetalet er oppgitt i 60 minutters enheter.

Vg2

Grunnleggende helsefag:	140 årstimer
Ambulansemedisin:	197 årstimer
Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring:	140 årstimer

Omfanget på Vg3/opplæring i bedrift er oppgitt i % av ett års opplæring

Vg3 / Opplæring i bedrift

Grunnleggende helsefag:	10%
Ambulansemedisin:	55%
Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring:	35%

Grunnleggende ferdigheter i felles programfag

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene, der de medvirker til å utvikle fagkompetansen og er en del av den. I ambulanséfaget forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig i ambulanséfaget innebærer å samhandle med alle involverte, vise omsorg, undersøke pasienter og foreta prehospital håndtering. Å samhandle i team, ta ledelse på et skadested, kommunisere i stressede situasjoner og gi systematiske og relevante rapporter innebærer muntlige ferdigheter. Skriftlig dokumentasjon er et sentralt verktøy og innebærer kvalitetssikring av pasientbehandling og arbeidet for øvrig.

Å kunne lese i ambulanséfaget innebærer å ivareta sikkerhet ved å lese og forstå prosedyrer, aktuell merking, lover, regler, instruksjoner og pasientrapporter. Gode ferdigheter i lesing innebærer å holde seg faglig oppdatert, delta i utvikling innen fagfeltet.

Å kunne regne i ambulansefaget innebærer å ha tall- og mengdeforståelse for å håndtere medikamenter på en sikker måte. På skadestedet innebærer det å forstå skadeenergi og skademekanikk. Det innebærer også beregning av forbruk, tidsberegninger, statistikk og budsjett.

Å kunne bruke digitale verktøy i ambulansefaget innebærer å forstå og bruke medisinskteknisk utstyr, digitale kart, GPS, dokumentere og nyttegjøre seg elektronisk pasientinformasjon. Det innebærer også å samhandle med andre, fremstille informasjon og bruke simuleringsprogram og andre nettbaserte læremidler.

Kompetansemål i felles programfag

Etter Vg2

Grunnleggende helsefag

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for kroppens oppbygning og funksjon og beskrive kroppens regulerings- og kompensasjonsmekanismer ved sykdom og skade
- gjøre rede for hvordan ivareta omsorg for pasienter og pårørende og vise eksempler på god omsorg og pleie
- kommunisere med personer som er involvert i ambulansoppdrag herunder mennesker med ulik kulturell bakgrunn og funksjonsevne
- beskrive hvordan medikamenter administreres, taes opp, omsettes og skilles ut i kroppen
- gjøre rede for de vanligste medikamenter som brukes i prehospital akuttmedisin, kontrollere riktig styrke og mengde, trekke opp medikamenter, koble infusjonssett og utføre dobbeltkontroll
- gjøre rede for systematiske rapporter og dokumentasjon og gi eksempler på bruk av slik dokumentasjon i ambulansetjenesten
- gjøre rede for gjeldende lover og regler, gi eksempler på og reflektere over etiske dilemmaer i ambulansetjenesten
- gjøre rede for hvordan hindre smittespredning og gi eksempler på gode rutiner i ambulansetjenesten
- reflektere over egen egnethet og kompetanse i forhold til ambulansefagets krav

Ambulansemedisin

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for undersøkelsesmetodikk, pasienthåndtering og overvåkning, og ivareta pasientens vitale livsfunksjoner
- gjøre rede for tegn og symptomer på akutte sykdomstilstander, forklare utvikling i kroppen som kan true de vitale livsfunksjoner, og vise prehospital håndtering
- gjøre rede for tegn og symptomer på akutte skader, forklare utvikling i kroppen som kan true de vitale livsfunksjoner og vise prehospital håndtering
- gjøre rede for tegn og symptomer på akutte psykiatriske problemstillinger og vise prehospital håndtering
- beskrive det normale svangerskap, den normale fødsel og komplikasjoner som kan true de vitale livsfunksjoner hos den fødende og / eller barnet, og gjøre rede for prehospital håndtering
- gjøre rede for tegn og symptomer på akutte sykdomstilstander og skader hos barn, forklare utvikling i kroppen som kan true de vitale livsfunksjoner, og gjøre rede for prehospital håndtering
- gjøre rede for prehospital håndtering av bevisstløse og livløse pasienter, forklare utvikling i kroppen som kan true de vitale funksjoner og vise prehospital håndtering
- beskrive særlige hensyn som må ivaretas ved akutt sykdom og skade hos eldre, gjøre rede for prehospital håndtering av eldre med akutte sykdomstilstander og akutte skader

Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for medisinsk, operativt og teknisk systemansvar, og vise eksempler på hvordan ansvaret utøves i den prehospitalt behandlingskjeden
- gjøre rede for redningstjenestens oppbygning og funksjon, og beskrive prinsipper for organisering og ledelse på ulike skadested
- beskrive hvordan stress påvirker mennesker og gjøre rede for tiltak som kan iverksettes for å mestre stress før, under og etter ambulanseoppdrag
- gjøre rede for sambandsutstyr og anvende det fonetiske alfabet, kallesignaler og sambandsuttrykk
- gjøre rede for begrepet sikkerhetskultur og gi eksempler på hvordan ivareta egen og andres sikkerhet
- gjøre rede for samhandling med politi og brannvesen og vise hvordan ivareta sikkerhet og håndtering av pasienter i forbindelse med ulykker og andre farlige situasjoner
- vurdere bruk av utstyr og riktig leie ved transport av pasienter og vise dette på markører med ulike sykdommer og skader
- gjøre rede for og anvende ergonomiske prinsipper
- beskrive ambulansens oppbygning og funksjon, og gi eksempler på hvilken betydning dette har for sikkerhet og driftspålitelighet
- beskrive samarbeid i ambulanseteamet under utrykningskjøring og gi eksempler på hvilken betydning dette har for sikkerheten
- beskrive lover og regler som regulerer utrykningskjøring med ambulanse

Kompetansemål i felles programfag

Etter Vg3

Grunnleggende helsefag

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- kommunisere på en tydelig, åpen og tillitsvekkende måte, vise empati og ivareta omsorg for pasienter og pårørende
- identifisere fysiske og psykiske behov og utføre nødvendige pleietiltak
- følge medisinsk faglig veiledning og instruksjoner fra ansvarlig lege
- observere medikamenters virkning i kroppen og håndtere de medikamentene som brukes i ambulansetjenesten
- kommunisere pasientens tilstand, avgi systematiske rapporter og føre nødvendig dokumentasjon
- forebygge smittespredning, vise god personlig hygiene, ivareta god hygiene under ambulanseoppdrag og på ambulansestasjonen
- reflektere over egen kompetanse, egne sterke og svake sider og egen egnethet i forhold til kravene i yrket, herunder også kravet til autorisasjon

Ambulansemedisin

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne:

- undersøke, utføre akutte behandlingstiltak og overvåke pasienter
- identifisere tegn og symptomer på akutte sykdomstilstander, forklare utvikling i kroppen som kan true de vitale livsfunksjoner og utføre prehospital håndtering
- forklare tegn og symptom på generell nedkjøling, utføre prehospital håndtering og iverksette tiltak for å forebygge nedkjøling
- identifisere tegn og symptomer på akutte skader, forklare utvikling i kroppen som kan true de vitale livsfunksjoner og utføre prehospital håndtering
- identifisere tegn og symptomer på tilstander som kan true de vitale livsfunksjoner hos gravide, fødende og nyfødte og utføre systematisk prehospital håndtering

- identifisere tegn og symptomer på sykdommer og skader som kan true barns vitale livsfunksjoner, forklare utvikling i kroppen og utføre prehospital håndtering av barn i alle aldre
- utføre prehospital håndtering av bevisstløse pasienter og gjøre rede for utvikling i kroppen som kan true de vitale livsfunksjoner
- utføre prehospital håndtering av livløse pasienter, herunder utføre DHLR og assistere under utførelse av AHLR
- utføre ambulanseoppdrag hvor man møter problemstillinger knyttet til døende og døde pasienter
- forklare spesielle hensyn som må tas i forhold til utvikling i kroppen hos eldre pasienter og utføre prehospital håndtering
- utføre prehospital håndtering av pasienter med akutte psykiatriske problemstillinger og pasienter med ulike fysiske funksjonshemminger

Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne:

- arbeide systematisk, fungere i team, bidra aktivt til gode samarbeidsforhold og vurdere eget arbeid
- ivareta egen og andres sikkerhet og ivareta seg selv og andre i forbindelse med belastende oppdrag
- arbeide etter prinsipper for organisering og ledelse på skadested, utføre arbeidsoppgaver som første ambulansenhet og samhandle med andre på skadested
- kommunisere, finne raskt frem til bestemmelsessted, rettlede andre og oppgi egen posisjon ved å bruke utstyr for kommunikasjon og navigasjon
- samarbeide med luftambulansetjenesten og redningshelikopter under utførelse av ambulanseoppdrag og kunne utføre ambulanseoppdrag hvor pasienten er i vanskelig terreng og / eller er vanskelig tilgjengelig
- møte aggressive og truende personer på en måte som demper aggresjon og ivaretar egen og andres sikkerhet og samvirke med politiet på skarpe oppdrag
- vise hvordan ambulanseoppdrag som innbefatter farlige stoffer, gasser, ulykker med strøm, brann, eksplosjonsulykker, naturrelaterte ulykker, samferdselsulykker og terroraksjoner kan løses
- gjøre rede for kvalitetssystem og gi eksempler på hvordan kvalitetssystem kan brukes til å øke sikkerhet og kvalitet i ambulansetjenesten
- følge prosedyrer og retningslinjer for lagerhold, bruk, rengjøring, kontroll og vedlikehold av utstyr
- bruke ergonomiske prinsipper ved forflytning, transportere pasienter på en sikker og omsorgsfull måte i riktig leie, og kunne ivareta pårørende og andre som er tilstede hos pasienten
- sammen med kollega transportere en minimum 70 kg tung markør ned en trapp fra 3 etasje, samt transportere en pasient på minimum 70 kg over en avstand på 100 meter uten bruk av hjul på båren

Vurdering i felles programfag Vg2 ambulanséfag

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Programfag	Ordning
Grunnleggende helsefag Ambulansemedisin Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring	Elevene skal ha en standpunktkarakter i hvert av programfagene.

Eksamen for elever

Programfag	Ordning
Grunnleggende helsefag Ambulansemedisin Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring	Elevene skal opp til en tverrfaglig muntlig-praktisk eksamen, hvor alle felles programfag inngår. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Programfag	Ordning
Grunnleggende helsefag Ambulansemedisin Ambulanseoperative emner og utrykningskjøring	Privatistene skal opp til en skriftlig eksamen i hvert av programfagene. I tillegg skal de opp til en tverrfaglig muntlig-praktisk eksamen som omfatter programfagene. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskriften til opplæringslova.

Etter avsluttet Vg3/opplæring i bedrift skal elevene/lærlingene opp til fagprøve.